

13047 B.
V

B 17567

15

Bz 58599

643358 III

Dr ZYGMUNT BATOSKI.

KATALOG ZBIORU GEMM KRÓLA STANISŁAWA AUGUSTA PRZEZ JANA ALBERTRANDEGO.

Wśród bogatych zbiorów artystycznych króla Stanisława Augusta, obok galerii obrazów, muzeum rzeźb, rycin, starożytności i t. p., istniał też zbiór gemm-gliniasty, czyli, jak wówczas powszechnie nazywano, *dactylitheca*. Był to zbiór cenny, chociaż nie wielki. Podróżnik Bernoulli, bawiący w Warszawie w r. 1778, wspomina o nim w swych «Podróżach», notując, że nie wszystkie kamienie rżnięte były stare, ale że były pomiędzy nimi niektóre wcale ładne («recht artig»), chociaż nie zbyt wielkie¹⁾. Muzea królewskie, a więc i zbiór gemm, znajdowały się wtenczas pod opieką i dozorem Augusta hr. Moszyńskiego, od którego nawet znaczna część antyków, zebranych głównie we Włoszech, pochodziła,²⁾ później zaś stanowisko kustosa gabinetu numizmatycznego, zbioru starożytności i rycin zajmował ks. Jan Albertrand, który w inny sposób niemniej przyczynił się do ich powiększenia.

Blizszych danych o zbiorze gemm i jego późniejszych losach dzisiaj nie posiadamy. Nie wiadomo wogóle, czy istnieje on jeszcze, czy też się rozprószył po świecie, jak znaczna część najcenniejszych zbiorów króla Stanisława Augusta, np. galeria³⁾. Domy-

ślać się wolno, że i gemmy odziedziczył po stryju ks. Józef Poniatowski i że później sprzedano je wraz z jego galerią i muzeami około r. 1819⁴⁾.

Ale, jeżeli o samym zbiorze na razie nic pewnego powiedzieć nie można, to za to szczęśliwym trafem pozostał po nim katalog. Sporządzony przez kustosa muzeów królewskich, uczzonego J. Albertrandego, odznacza się, jak wszystko, co wyszło z pod tego pióra, starannem i umiejętnem opracowaniem. Opisy są szczegółowe, zwięzłe, podają rodzaj przedmiotu, oznaczenie i t. d., — słowem katalog daje — dokładne wyobrażenie, co się w daktyliotece znajdowało. Dokument taki może się przyczynić do jej odszukania, ewentualnie wskazać, do których obcych zbiorów powędrowały wybitniejsze okazy. Dowodzi on np., że gemmy Stanisława Augusta nie weszły, jakby ktoś mógł mniemać, w skład daktylioteki ks. Stanisława Poniatowskiego, synowca króla, wielkiej i głośnej kolekcji, którą potem za bezwartościową uznano,⁵⁾ ponieważ jej katalog, wydany drukiem około r. 1830, różni się w treści zupełnie od katalogu Albertrandego⁶⁾.

jakoteż rysunki i odlewy gipsowe zakupiono w r. 1815 od spadkobierców ks. Józefa Poniatowskiego do Uniwersytetu warszawskiego, skąd po r. 1831 wywiezione zostały do Petersburga.

⁴⁾ Rastawiecki: Słownik mal. pol. Tom I, Przedmowa str. IV.

⁵⁾ Jahrbuch für wissensch. Kritik 1832, cyt. z Tygodnika Petersburskiego 1833, str. 460.

⁶⁾ Catalogue des Pierres Gravées de S. A. le Prince Sta-

¹⁾ Bernoulli's Reisen durch Brandenburg, Pommern... und Pohlen... Leipzig 1790. Bd VI, str. 178—179.

²⁾ L. c.

³⁾ Gabinet numizmatyczny przeszedł po śmierci króla na własność Liceum krzemienieckiego, a stamtąd przeniesiony został do kijowskiego Uniwersytetu św. Włodzimierza; ryciny

Jak przeważna część spuścizny po Albertrandym, tak i wspomniany katalog jest rękopisem. Znajduje się on w Bibliotece fund. W. hr. Baworowskiego we Lwowie w jednym z trzech woluminów «Pism», a raczej miscellaneów, Albertrandego, należących niegdyś, jak świadczy oprawa, do zbioru rękopisów Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Pisany własnoręcznie przez Albertrandego, jego charakterystycznym, okrągłym i starannym pismem, po łacinie, nosi tytuł: *Dactylothecae Serenissimi Regis Poloniae Stanisłai Augusti Gemmarumque cavo aut convexo opere insignium Indiculus, confectus anno 1785* i zajmuje 10 kart folio, wszytych jako osobny sekstern w środek trzeciego woluminu. Data nagłówka nie ze wszystkim się zgadza, ponieważ w tekście są dopiski z czasów po r. 1785 (por. nr 20), robione dla wciągnięcia przedmiotów opuszczonych w pierwszej redakcyi, lub później nabytych. Mamy więc tu obraz zbioru królewskiego właściwie nie z r. 1785, lecz z lat następnych, wedle stanu, w jakim może do końca pozostał, chociaż i to możliwe, że wykaz wszystkiego nie obejmuje, bo urywa się niejako w połowie strony i zawiera nie więcej jak 292 sztuk, ilość trochę skromną, jak na zbiór królewski i jak na owe czasy (wiek XVIII!).

W każdym razie, chociażby rękopis nasz był fragmentem, lub choćby były w nim braki, zasługuje on na uwagę z powodu nowych szczegółów, które przynosi. Pokazuje się, że daktylioteka przechowywała nie tylko utwory techniki starożytnej i jej cenionych naśladowców, jak Pichler'a, Marchant'a i innych, ale wśród gemm czyli «intagliów» («g. incisae»), kamei («excisae»), nielicznych pierścieni i pieczęci, zawierała także znaczną liczbę przedmiotów, pochodzących z rąk polskich, i zapewne wykonanych w Polsce, a między nimi szereg prac jedyne polskiego gliptyka Regulskiego i to skądinąd nieznanych⁷⁾. Szkoda tylko, że te ostatnie i wogóle wszystkie utwory gliptyki nowożytnej, zebrane na końcu, są mniej dokładnie od gemm starożytnych oznaczone.

Za co mamy uważać katalog Albertrandego, czy za inwentarz, względnie jego uzupełniony odpis, czy za spis dla podręcznego użytku, czy też za wykaz zrobiony dla jakiego okolicznościowego celu — trudno

odpowiedzieć, nie znając samego zbioru. Z tego, że znalazł się on w spuściznie po Albertrandym, widać, że go Albertrandy w ostatnich latach życia miał u siebie i że prawdopodobnie był to zachowany brulion inwentarza, co też potwierdzają kreślenia i poprawki. Służył on, jak wskazują inne okoliczności, jako materiał do większego dzieła, które nasz uczony zamierzał napisać, a które miało być podobne do «Zabytków starożytności rzymskich»⁸⁾ i do drugiej rozgłosnej pracy prezesa Towarzystwa Przyjaciół Nauk, pod tyt.: «Historia polska medalami zaświadczona i objaśniona». Obydwa te dzieła, jak wiadomo, oparte są na gabinecie numizmatycznym Stanisława Augusta.

Zbiory archeologiczne miały w XVIII w. trochę inne niż dzisiaj, mniej samoistne znaczenie. W medalach np. i monetach widziano przedewszystkiem czynnik kształcący w historii i zbieranie ich miało głównie na celu objaśnianie historii i archeologii. Jeszcze w wyższym stopniu służyły temu celowi gemmy, których liczne wówczas kolekcje uważane były jako środek do studyowania starożytności. Z nich, podobnie jak ze zbiorów numizmatycznych, czerpano materiał do wykładu, one dawały wytyczne do pisania o starożytnościach, które rozpoczynało się nieraz już w samym katalogu, przez uzupełnianie i rozszerzanie opisów — długiemi komentarzami. Godne uwagi są opisy i publikacje daktyliotek XVIII w., gdzie gemmy, po klasyfikowane według treści, bywają w tenże sam sposób szczegółowo rozbiegane, porównywane z innymi zabytkami sztuki starożytnej i objaśniane wiadomościami, zaczerpniętymi z literatury klasycznej.

Dzielo, które Albertrandy zamierzał napisać, miało być właśnie podobnem opracowaniem daktylioteki Stanisława Augusta. Chciał on podług tego materiału, jaki się w zbiorze znajdował, napisać rozprawę, poświęconą mitologii i innym pokrewnym gałęziom starożytności klasycznych, która składałaby się z całego szeregu tak zw. wykładów, czyli obszernych, wyczerpujących komentarzy. Rozprawa ta stanowiłaby poniekąd dalszy ciąg pracy o «Starożytnościach rzymskich».

Tylko część tych studyów została ogłoszoną drukiem w Rocznikach Towarzystwa warszawskiego Przyjaciół Nauk, a do nich należy: dysertacja «O Mu-

nisława Poniatowski. B. r. i m. w. (Florenca) 4-to str. XXII, 135. Egzemplarz tego pięknie wydane, a rzadkiego katalogu, znajduje się w Bibliotece Jagiellońskiej, ofiarowany jej przez księcia i opatrzony jego podpisem.

⁷⁾ Rastawiecki E., Wiadomość o Janie Regulskim medalierze i rzeźbiarzu na kamieniu twardym. (Biblioteka Warszawska 1848. II).

⁸⁾ Zabytki starożytności rzymskich. W pieniądzech, pospolicie Medalami zwanych z czasu Rzplitey i szesnastu pierwszych Cesarzów, zbioru ś. p. Stanisława Augusta, króla polskiego, postrzeżone i krótkim wykładem objaśnione przez J. X. Jana Albertrandego... Xiąg dwoje. Warszawa 1805—1808. T. I—III (Przedruk z Roczn. Tow. Warsz. Przyj. Nauk. T. 3—5. 1804, 1807—1808).

zach» 1802, wydana też osobno po polsku i po łacinie,⁹⁾ a następnie «Rozprawa o Słońcu, jako bożku pogańskim, dla objaśnienia dwóch wklęsło-rytych, starożytnych kamieni», z r. 1807,¹⁰⁾ gdzie Albertrandy omawia dwie gemmy z przedstawieniem Heliosa, jedna «na słoneczniku (heliotropie), rodzaju iaspisu», druga «na gagatku opalonym» (agacie), obie ze zbioru królewskiego (Katalog nr 13 i 12). Inne części i niewydane materiały, pisane po łacinie i po francusku, znajdują się razem z Katalogiem w Bibliotece fund. Baworowskiego.

W wzmiankowanych «Pismach» znajduje się najpierw rzecz o Apollinie, komentarz do trzech odpowiednich gemm, poprzedzony ich opisem, plastyczniejszym niż w «Katalogu» (nr 14, 10 i 11), z ocenieniem ich wartości i z wzmianką o pochodzeniu jednej z nich (nr 11). Dał ją mianowicie sam Albertrandy do zbioru królewskiego, otrzymawszy ją w podarku od pewnego lekarza konstantynopolańskiego (Ubeziusa). Jest następnie urywek artykułu o uroczystości Luperkaliów, zmierzający do wyjaśnienia gemmy tej treści, bardzo dokładnie opisanej; są ustępy zatytułowane Urania i Calliope, a wreszcie (w drugim fascykule) gotowe obszernie komentarze, niby rozprawki same dla siebie: o Bachusie, Bachantkach, Menadach, Sylenie, Merkury i Marsie.

Rozprawa o Heliosie posłużyłaby mogła za przykład, jaki charakter miałyby całość, gdyby Albertrandy zdołał pomysł swój wykonać. Owe dwie gemmy, opisane pokrótce na wstępie «wykładu», są tylko punktem wyjścia dla wywodów, popieranych cytatami z poetów i pisarzy klasycznych, wiadomościami zaczerpniętymi z współczesnych publikacji ilustrowanych i wogóle z całej archeologicznej literatury, nie wyjmując bynajmniej Winckelmann, na którego się autor nieraz powoływał. Daje ona obraz wykształcenia naszego polihistora w dziedzinie filologii i archeologii, opartego nie na samem, rozległem odczytaniu, ale także na autopsyi, na znajomości obcych zbiorów, o czym świadczą wzmianki, spotykane np. w artykule o Apollinie i innych niewykończonych ustępach.

Pomysł wyzyskania zbioru gemm króla Stanisława Augusta do dzieła, czy też szeregu rozpraw z zakresu mitologii klasycznej, zaprzętywał Albertrandego osobiście w ostatnich latach życia, w czasie kiedy był prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Z tego okresu jego działalności naukowej pochodzą

i obie drukowane dysertacje i większość luźnych studyów, spoczywających w rękopisie. Ponieważ podstawowego materiału do pracy, to jest zbioru samego, nie miał już wówczas pod ręką, a może nawet nie miał wcale możliwości widzenia go, musiał się, rzecz jasna, posługiwać katalogiem, który ongi jako kustosz sporządził.

Tej to okoliczności zawdzięczamy dochowanie się tego interesującego rękopisu.

Przepisując poniżej tekst «Katalogu» w całości, uważam za nieodzowne poprzedzić go następującym objaśnieniem:

Cyfry dopisywane na marginesie, a u dołu na każdej stronie rękopisu sumowane, oznaczają cenę kupna lub wartość przedmiotów. Niektóre pozycje, zwłaszcza ostatnie, nie mają tego oznaczenia, widocznie odnośne gemmy nie dostały się do zbioru drogą kupna. Dopiski drugiej redakcyi, uwidocznione przez Albertrandego krzyżykiem (x), ujmuję w nawias dla zwrócenia uwagi, że ceny gemm, później do spisu wciągniętych, nie są w poszczególnych sumach (każdej stronicy) uwzględnione. Także liczby porządkowe katalogu są dodatkiem wydawcy.

Litera A, zdaje się, ma oznaczać gemmę pierścieniową («annulaire»), M — medalionową («médaillon»).

Znak aNB i bNB jest zwykłym odsyłaczem Albertrandego dla wskazania, że gemma Nr 191 miała następować po Nrze 50, a 188 po Nrze 114.

DACTYLIOTHECAE

(GEMMARUMQUE EXCISARUM INCISARUMQUE)¹⁾

SERENISSIMI REGIS POLONIAE

STANISLAI AUGUSTI

(GEMMARUMQUE CAVO AUT CONVEXO OPERE INSIGNIUM)²⁾

INDICULUS

CONFECTUS ANNO MDCCLXXXV.

1. Iupiter adverso vultu diademate revinctus cum aliqua pectoris parte veste contacta. Incisus corneolo. A. 20
2. Iupiter adverso vultu cum aliqua parte colli. Excisus hyacintho. M. 10
3. Iupiter Serapis cum modio in capite. Incisus haematiti seu jaspidi rubro. A. 6
4. Iupiter Argaeus seu Iovis nudi, dextra hastam puram, sinistra pateram tenentis, signum, vertici montis Argaei, qui in Cappadocia erat impositum, erumpentibus ex ipso monte undique flammis, in cuius medio antrum conspicitur. Incisus haematiti seu jaspidi rubro. A. 12
5. Neptuni caput adposito e regione tridente cum Delphino. Incisus Sardonychi. M. 6
6. Neptunus Rex caput radiata corona revinctum habens, adposito subtus tridente. Incisus corneolo. M. 15
7. Triton et Galathea, ille cornu inflans, haec tridentem tenens, ille equo marino, ista delphini insidens, comitantibus variis alatis pueris, quorum unus copiae cornu, alter lyram praefert, alii verò aquis inatant, delphines alii quoque agmen augentes adsunt. Excisa gemma Achate Chalcedonico. M. 30
8. (x)Nympha marina Syreni similis tridentem tenens, incisa sardae. A.) (9)

⁹⁾ De Musis dissertatio lecta in publico consessu Soc. lit. Varsov... Warsz. 1801.

¹⁰⁾ Roczniki T. W. P. N. 1811. T. VII.

¹⁾ Przekreślone ręką Albertrandego.

²⁾ Dopisane ręką Albertrandego.

9. Apollinis caput diademate revinctum incisum onychi M. Opus <i>Pichleri</i>	40
10. Apollo globo terrarum insidens, dextra lyram tenens, sinistra spiculum. Incisus Achat. A.	20
11. Apollo stans dextraque columnae imposita murem prehensum tenens, seu Apollo Smynthius. Incisus chrysolitho. A.	3
	162
12. Apollo Phoebus seu sol currum quatuor equis junctum ducens, capite radiato, dextra flagrum intans. Incisus Achat. ignem passo. A.	6
13. (*Apollo sol stans capite radiato dextra elata sinistra flagrum. Incisus Heliotropio. A.)	(5)
14. Apollo nudus stans, dextra columnae innixus, qua ramum lauri tenet. Incisus lapidi qui prasmos ³⁾ smaragdi apellatur. A.	20
15. Musae librum tenentis dimidiata effigies. Incisa sardae. A.	30
16. Musa sedens larvam ingentem dextra tenens. Incisa sardae. A.	8
17. Mars Gradivus dextra hastam tenens, sinistra clypeum. Incisus corneolo. M.	20
18. (*Mercurius stans vas quoddam manu tenens, e quo videtur liquorem effundere in caput iuxta pedes positum. Supra caduceus. Incisus corneolo. A.)	(5)
19. Mercurius capite alato adposito caduceo. Impressus vitro obsidiano rubenti, luci non pervio. M.	2
20. Mercurii caput, quod ex solo pileo aliis symbolis omissis agnoscitur. Incisum onychi pulcherrimo, opus ab elegantia multum remotum. M. (Doné par ordre du Roi à Mr. <i>Regulski</i> pour en faire autre chose 5 Nov. 1786)	12
21. (*Mercurius quem infernum credo sedens, inversumque caduceum tenens. Incisus corneolo. A.)	(10)
22. Mercurius arae adstans dextra caduceum tenens, sinistra vestem colligens, arae ipsi aliquid pro- rae navis simile insistit. Excisus sarda. M.	6
23. Mercurius eloquentiae Deus dextra caduceum tenens, sinistram ori admovens. Vitro obsidiano nigrescente expressus. M.	3
24. Mercurius stans, dextra caduceum, sinistra crumenam tenens. Incisus Onychi. A.	12
25. Mercurius stans, dextra caduceum cum linte- teo tenens, sinistra crumenam. Incisus corneolo. A.	6
26. (*Mercurii caduceus anchorae impositus lauro inclusus. Incisus lapidi quem prasmon smaragdi vo- cant. A.)	(6)
27. Mercurii pes alatus incisus Carchedonio seu granato. A.	10
28. Bacchi caput facie adversa cum aliqua pec- toris parte. Incisus sardae. A.	36
	175 (<i>sic</i>)
29. Silenus asino vectus, pone foemina serpentem tenens, ante illum Satyrus tibiis canens, alia foemina papavera gestans, alia foemina bacchantium e numero cratere vinum potans, retro cupido alatus. Incisus sardae. M.	300
30. Silenus sub hedera sedens appposito utre, vi- num cratere bibens. Incisus sardae. M. opus <i>Ellini</i>	18

³⁾ smaragdus *prasinus*, po francusku: *prime d'émeraude*.

31. Bacchae protome capite pampinis ornato ad- dito velo ab occipite. Excisus Iaspide achate. M.	6
32. Junonis caput cultu ad Aegyptium accedente. Excisum onyche sardae adposito. M.	6
33. Palladis caput adversa facie incisum cor- neolo. A.	15
34. Palladis caput seu malis Aspasiae Palladis cultu. Incisum sardae. M.	24
35. Minervae caput chrysolito incisum. M.	30
36. Minervae caput incisum corneolo igni erepto. M.	3
37. Minerva tragica dextra larvam tenens, sini- stra hastam, pone clypeus, in conspectu ara accensa. Incisa corneolo. A.	10
38. (*Diana Ephesina polymaste, capite tubulato verubus innixa. Incisa corneolo. A.)	(5)
39. Venus nuda alata stans, hinc Eros seu Cu- pido globo insistens, inde Anteros cupidinis frater palmulam dextra gerens. Excisus achate Calced. M. Annulus 26 majoribus 12 minoribus adamantibus exornatur.	30 ⁴⁾
40. Venus ea ferme specie qua in celebratissimo Mediceo signo conspicitur, seu Venus pudica. Incisa sardonichi. A.	8
41. Venus sedens cupidinem lactans. Vitro im- pressa rubeo. M.	4
42. Venus stolata dextra pomum tenens, adstante cupidine speculum illi praeferente. Ipse Cupido, nisi oculi me fallunt, insistere videtur acrostolio e navis prora exeunti. Incisa lapidi quem prasmon smaragdi- nam vocant. A.	15
43. Venus seminuda stans, dextra galeam tenens, sinistra hastam. Incisa lapidi prasmos smaragdi dicto. A.	4
	473
44. Venus pariter stans, dextra galeam tenens sinistra hastam innixa columnae. Incisa lapidi qui prasmos smaragdi dicitur. A.	4
45. (*Cupido alatus clavam Herculis tenens. Q. TETIVS. V. F. Incisus corneolo. A.)	(5)
46. Cupidinis caput facie fermè adversa. Excisum sarda. M.	6
47. Cupidinis caput adversum. Excisum calcedo- nio. M.	8
48. Cupidinis caput adversum smaragdo exci- sum. M.	8
49. (*Cupido arcum fortasse tenens monstrum marinum habena ducit, cujus caudae caput humanum aut potius larva est inserta, retro sequitur alius cu- pido. Insculpta corneolo. A.)	(8)
50. Cupido stans nescio quid manu tenens, in imo est manus spicas et papaver porrigens, supra ca- put globus. Incisus onychi. A.	15
(a NB —).	
51. Tres charites excisae Onyche. M.	50
52. Tres Charites expressae vitro rubei coloris ex prototypo <i>Pichleri</i> . M.	4
53. Herculis caput Onychi incisum. A.	4
54. Herculis caput adversum incisum corneolo. A. Lapis confractus fragmentis omnibus restitutis in- tegratus	30

⁴⁾ W rkp. po cyfrze 30 dopisek: *Praeter adamant*.

55. Herculis caput sardonichi incisum. A.	6
56. Herculis protome, clava humero imposita. Iaspidi nigro incisum. A.	6
57. Hercules a cupidine victus oneri ejusdem succumbens. Incisus sardae M. ex veteri gemma.	24
58. Hercules cum hydra decertans. Incisus sardae. M.	15
59. Omphale stans spoliis leonis ornata clavam portans. Expressa vitro lapidem cinereum effingente. M.	5
60. Omphales, an Ioles aut Dejanirae caput spoliis leonis ornatum. Incisum sardae. M.	40
61. Idem caput excisum Achate Calcedonio. M.	10
62. Idem caput. Adversa gemmae pars exhibet cochleam. Incisum sardae utrinque. A.	6
	241
63. Aesculapius spoliis cervi insidens, e regione baculus cum circumvoluto serpente. Incisus Achaty onychi. A.	15
64. Hygia arae adsidens adstante nymphea vitas arae circumponente et alia coronam in altum utraque manu deferente. Incisa calcedonio cui ars colorem indidit. A.	24
65. Hebe palliolo a tergo operta stans utraque manu craterem tenens. Incisa jaspidi rubro. A.	8
66. Hebe eadem ac superior specie. Incisa opalo seu astroiti. A.	8
67. Dioscuri seu Castor et Pollux stantes cum astris supra capita. Incisi crystallo. A.	6
68. Bellonae protome incisa sardae. A.	5
69. Harpocrates loto insidens, dextra flagrum, sinistra ori admota, ex una parte sol, ex alia luna. Incisus Heliotropio lapidi, diaspro sanguigno ab Italis dicto. A.	6
70. (*Dii duo sedentes hastasque puras tenentes alter eorum pateram tenet, insculpti Onychi inter eos scorpius fors Dii Cabyri. A.)	(6)
71. Victoria incedens dextra sertum, sinistra palmam. Incisa corneolo. A.	10
72. (*Victoria superiori situ similis et incessu incisa onychi. A.)	(30)
73. Victoria in bigis hircorum decurrens, dextra flagrum, sinistra habenas. Incisa Corneolo. A.	24
74. (*Fortuna stans dextra cornucopiae tenens sinistra navis gubernaculum insculpta corneolo. A.)	(10)
75. Bonus eventus stans, dextra lancem fructibus plenam, sinistra olivae ramum. Expressus vitro viridi. M. ex gemma antiqua.	3
76. Bonus eventus stans dextra pateram fructibus refertam tenens, sinistra spicas. Incisus Onychi. A.	5
77. (*Caput radiatum lunae crescenti insistens, hinc victoria lauream versus illud elevans, inde figura muliebris dextra cornucopiae sinistra spicam tenens. Infra caput illud animal nescio quod ad id respiciens. Infra inscriptio ΓΕΡΜΑ... omnia insculpta corneolo injurias aeris diu passo. A.)	(10)
78. Pomona dextra tenens lancem fructuum, sinistra olivae ramum, racemum uvae et papaveris caput, pro pedibus duplex spica retro vitis. Incisa lapidi qui prasmos smaragdi dicitur. A.	3
79. Priapus stans seu potius in terminum ab imo desinens. Incisus corneolo. A.	4

80. Genius agriculturae stans, duas spicas dextra, sinistra pateram tenens. Vitro obsidiano expressus ex veteri gemma. M.	4
	125
81. Iudicium Paridis. Excisum achate. M.	12
82. Venus Martis amoribus occupata Vulcano artem fabrillem exercente. Omnia achate excisa. M.	36
83. Psyche complexa cupidinem. Incisa sardae. M. Opus Cades ⁵⁾	50
84. Ganymedes Phrygio pileo tectus pedum dextra tenet, sinistra ad aquilam columnae insistentem extensa. Incisus onychi. M.	8
85. Perseus rescisum Medusae caput spectans, cujus reliquum corpus humi jacet. Incisus jaspidi nigricanti. A.	4
86. Medusae caput excisum chalcedonio. Opus imperfectum. M.	3
87. Medusae caput excisum achate. M.	12
88. Leda seu Nemesis cum Iove cygni speciem induto. Incisa sardae. A.	20
89. Leda seu Nemesis ut supra. Excisa achate Calcedonio. M.	12
90. (*Cerberus triceps incisus Quartz. A.)	(24)
91. Sphynx humi jacens incisa onychi. A.	30
92. Sphynx sedens, incisa achati variegato ⁶⁾ . A.	3
93. (*Protome Leandri Herus Amasii pectore nudo capillis passis et madentibus incisa amethysto. M.)	(18)
94. Menadum una, uno genu arae innixa utraque manu in altum profert figuram muliebrem tibiis canentem. Hinc Priapi in terminum desinentis effigies, inde faunus bibens inque vase vinario, ornato sedens. Expressa ex gemma veteri in vitro purpurei coloris. M.	4
95. Bacchantium unus contorto corpore tigridis pellem et thyrsus gerens. Humi vas vinarium vacuum. Incisus jaspidi nigro. A.	10
96. Mulier genibus flexis aram accensam dextra, sinistra terram tangens, scilicet inferis sacrum faciens. Excisa achate. A.	5
97. Bos a quinque hominibus ad sacrificandum ductus versus templum in quo signum Iovis et sacerdos, pone arbor. Expressa haec omnia vitro achatem bicolorem optime imitante, nonnullis visus est achates. Ex gemma veteri. M. Si vitrum 5, si Achates 30	5
	214
98. Sacrificium, uno thus in aram conjiciente, alio tibias inflante. In medio columna cum signo Dei aut Deae imposito. Prope illam ara accensa et arbor. Incisum corneolo. A.	10
99. Sacrificium Priapo, cujus signum termini specie positum est. Ante priapum altare cui juvenis insistit thyrsus sinistra, coronam dextra praeferens, quam videtur imponere foeminae nuda ad cujus pedes stat Cupido. Hujus a tergo stat alia foemina pariter nuda, prope quam ara accensa mulierque in genua procumbens. Retro satyrus cornu inflans. Prope signum Priapi Hircus et puellus humi jacens. Incisa haec omnia corneolo fuscii coloris. A.	40

⁵⁾ Aleksander Cades, pracował w Rzymie z końcem XVIII i z początkiem XIX wieku.

⁶⁾ Z włoskiego: nakrapiany.

100. Sacrificium eidem Lampsaceno Deo. In quo omnia ut in superiore gemma visuntur. Foeminae tamen et figura ad aram procumbens vestitae sunt, earumque prima linteum seu sinum vestis dextra tenet, praefericulum sinistra. Hircus adstat altari cui figura insistit. Cupido alterque puer abest. Omnia haec incisa ahati fuscii coloris. M. Ex veteri gemma . . . 30

101. Sacrificium eidem Lampsaceno Deo. In medio stat ara accensa ante Priapi signum termini forma, propè vas quoddam. Ex adverso stant duae foeminae vestitae, quarum una sinum vestis colligit, altera manu cophinum indicat fructuum plenum quem capite gestat. Retro miles stans dextra in altum elata. A tergo Priapi Foemina stans, et vir dextram versus vas supra memoratum extendens inque genu dextrum procumbens. Retro thyrsus infixus terrae. Omnia haec summo artificio incisa sunt sardae, cujus extima superficies, ignis fortasse vi colorem rubicandum in lacteum commutavit. A. 800

102. Figura sedens fistula septem compacta ciculis canens, pro pedibus ovis. Ultra illam duae aliae stantes, quarum postrema liquorem patera fundit in aram accensam. Pone arbor. Excisa haec omnia achate. M. 6

103. Sacrificium Baccho. Deus ipse cippo seu altari insistit, prope est alius cippus, cum imposito illi pereleganti vase. Ante signum Dei ara accensa et figura in genua procumbens, serpentem manu tenens, ceu in ignem conjectura. Adstant duae aliae figurae. Retro Satyrus cornu inflat. Post hunc figura virilis dextra elata, ad extremum puerulus facem praeferens. Inter duos cippos alter puerulus humi procumbens. Ex opposita parte arbor. Omnia vitro obsidiano ex gemma antiqua expressa. Vitrum jaspidem effingit, sunt qui jaspidem putent. M. 6

104. Figura altari seu cippo imposita, ante quam ara accensa hinc unus equum capistro ducens, inde duo togati stantes, circa principem figuram sunt olivae rami. Expressa omnia vitro obsidiano corneolum imitante. Ex veteri gemma. M. 4

105. Autumni bona ex veteri gemma expressa quae *Michaëli Angelo Bonarottae* Pictori, sculptori et Architecto celeberrimo fertur fuisse signatoria, vindemiarum solennia putant alii. Apographum incisum corneolo. M. 18

106. Aliud ejusdem gemmae signatoriae exemplar in vitro sardam seu corneolum imitante expressum. M. Hoc posterius videtur esse accuratius. . . . 4

107. Duae figurae, altera senis vestiti, altera juvenis nudi rejecto in tergum pallio, caput tauri macati in ara tenentes. Incisae sardae. A. 12

108. Duo luctatores decertantes ante signum Termini, adstante alio togato, qui ludis praeesse videtur, palmarumque manu defert. Incisi sardae. A. 8

109. Iason arietis Phryxi exuvias humeris portans. Ipse est vestitu militari, sed dextra baculum incurvum instar pedi pastoralis tenet. Incisus lapidi qui prasmos smaragdi dicitur. A. 5

110. Idem arietem eundem humeris portans, sociorum uno opem ferente. Ex adverso flamma erumpens, victi draconis indicium. Excisus Achate. M. . . 4

111. Thesei caput, ut placuit veteri hujus gem-

mae possessori, qui nomen illius annulo inscripsit, nam pro Marte etiam haberi potest. Incisum Onychi. A. . 4

112. Ariadnes protome, coma pampinis ornata.

Excisa cochlea. M. 4

113. Paris stans, pedum pastoritium dextra tenens, pomum sinistra. Incisus Onychi. A. 12

114. Aeneae caput galea instructum in quo biga. Retro caput est signum Veneris nudae velum a se amoventis. Incisus sardae. A. 20
(b. NB —).

115. Periclis et Aspasiae capita jugata, auro expressa et cyaneo lapidi inserta. Sigillum est gemmae incisae Romae a *Marchant.* 3
98

116. Caput Toli in fundamentis aedis Iovis Capitolini in monte Tarpeio repertum, adstante hinc Tarquinio Prisco, inde duobus Romanis. Omnia incisa sardae. A. 24

117. Curtius eques in lacum insiliens qui in foro Romano magno cum urbis damno patuerat. Excisus Achate. M. 6

118. Caput statuae quae Florentiae extat, servumque exprimit acutem ferrum atque auscultantem conjuratorum contra libertatem Romanam sermones, quorum L. Bruti filii principes erant. Is idem servus libertate deinde donatus Vindicius dictus fuit. Excisus cochlea. M. 4

119. Caput Socratis excisum Turcoide. M. . . 12

120. (×Capita Socratis et Platonis adversa incisa sardae).

121. Caput Saphus. Incisus sardae. M. . . . 8

122. Aliud caput ejusdem. Incisus corneolo per *Burch.* M. 24

123. Aliud ejusdem caput, ornatu tamen diverso. Excisus Achate. M. 8

124. Alexandri M. caput galea instructum. Incisus sardae. M. 36

125. Pyrrhi caput galea instructum in qua Gryphus. Excisus lapide Achatis, calcedoniae et corneoli speciem referente. M. 24

126. Annibal sacramenti religione obstringens se ad inimicitias cum Romanis exercendas, praesente patre Amilcare, ante aram ignitam. Incisa haec sunt jaspidi-Achati. A. 12

127. Ptolemaei Soteris qui nominis hujus VIII fuit, Evergetis II filii caput. Incisus Calcedonio. M. 18

128. Ptolemaeus Alexander Aegypti Rex. Incisus sardae 8

129. Ptolemaei Iunioris qui novi Dyonisii seu Auletis filius erat caput. Incisus corneolo. 8

130. Ptolemaeus aut alius quispiam Regum cum uxore. Utrumque caput incisum corneolo. A. 20
212

131. Caput Syllae incisum corneolo. M. . . . 20

132. Caput Pompeji Magni incisum Chrysolitho. M. 24

133. Caput Ciceronis incisum Achati-Carchedonio. M. 8

134. Calpurnia Caesaris uxor de viro sollicita consulens oraculum. Incisus Heliotropio Italis Diaspro sanguigno. M. 15

135. M. Bruti caput inter duos pugiones, infra pileus libertatis. Incisa haec corneolo. M. 10

136. Caput Augusti expressum vitro ex gemma. M.	3
137. Iulia Augusti filia incisa smaragdo. Ex quo sigillum est confectum adamantibus et rubinis ornatum. A.	15
138. Caput Germanici. Excisum Achate. M.	15
139. Agrippa senior Germanici conjux. Incisa corneolo. A.	30
140. Eadem sedens ex adverso columnae cui imposita est urna cum cineribus Germanici. Incisa sardae. A.	8
141. Caligulae et Drusillae capita jugata incisa corneolo. M.	15
142. Claudii caput incisum corneolo sigillum, cujus manubrio tres gemmae veteres insertae sunt; 1. Spes onychi incisa. 2. Caput corona radiata redimitum sardae incisum. 3. Aper onychi incisus. Claudii caput et illud aliud M. reliqua A.	8
143. Agrippina junior Neronis mater sedens, volumque capitis reducens, ex adverso columna cui cupido insistit arcum intendens. Excisa Achati. A.	30
144. Neronis caput excisum jaspide. M.	8
145. Ejusdem pueri caput. Excisum jaspide. A.	8
146. Senecae protome incisa corneolo. A.	18
147. Iulia Titi filia, incisa jaspidi cum litteris A. M. F. F. A.	15
	250
148. Caput Juliae Titi Filiae. Incisum onychi. A.	36
149. Caput ejusdem incisum carchedonio. M.	30
150. Caput Domitiani laureatum, sub quo CC. Incisum Heliotropio alias Iaspidi sanguineo. A.	4
151. Caput Trajani laureatum cum inscriptione IMP. TRAIANO. AVG. caetera ne legerentur vetustas fecit. Expressum anaglypho opere vitro obsidiano luci pervio obscuri coloris. A.	3
152. Plotina et Trajanus stantes manusque jungentes. Incisi onychi. A.	10
153. Plotina Trajani conjux. Incisa sardae. M.	24
154. Hadrianus et Sabina ejus conjux manus jungentes. Incisi corneolo. A.	15
155. Antinoi protome excisa achate carchedonio. M.	24
156. Ejusdem protome incisa corneolo. M.	12
157. Protome Sexti Empirici ut reor cum litteris CC. Incisa lapidi qui prasmos smaragdi vocatur. M.	6
158. Caput M. Aurelii laureatum. Incisum sardae. M.	20
159. M. Aurelii equo insidentis figura, qualis in capitolio aenea visitur. Incisa sardae. M.	25
160. Eadem situ paulò diverso incisa sardae. M.	25
161. Faustinae M. Aurelii conjugis protome excisa sarda. M.	20
162. Ejusdem alia protome excisa achate carchedonio. M.	6
163. Commodi et Crispinae ejus conjugis et sororis capita adversa. Impressa vitro obsidiano. M.	1
164. Caput Didii Iuliani Imperatoris. Incisum sardae. M.	15
165. Caput Severi incisum onychi. A.	3
	279
166. Severi et Caracallae capita opposita seu adversa incisa corneolo. M.	8

167. Alexander Severus cujus dimidiata ferme effigies excisa est onyche. M.	10
168. Julia Mamaea Alexandri Severi mater excisa concha lapidi nigro inserta. M.	3
169. Maximus Thrax incisus lapidi quem Prasmon Smaragdi vocant. A.	3
170. Magnentius Decentius et Desiderius Augusti quorum capita jugata jaspide sunt exculpta. M.	40
171. Ataulphus Placidia et Constantius. Excisa tria capita jugata concha. M.	6
172. Caput ferme adversum mauri seu Aethiopis excisum achati bicolori nigro et albicante sanguineis maculis consperso. M.	6
173. Caput aliud Aethiopis totum ferme prominens excisum achate bicolori nigro et cinereo. Anulus ipse adamantum orbe cinctus. M. (seclusis adamantibus).	36
174. Caput ignotum virile barbatum philosopho haud absimile cujus occiput et collum operit cucullus cornuum vestigia habens. (Excisus, corneolo flavi coloris. A.)	10
175. Caput muliebre mithra ornatum capillis in nodum retro revinctis. Incisum sardae. A.	20
176. Caput cum dimidiata figura mulieris, ornatu pulcherrimo incisum sardae M.	25
177. Caput muliebre laureatum additis margaritarum vittis. Incisum corneolo. A.	20
178. Caput virile ignotum quod aliquam philosophi speciem refert. Incisum achati. M.	8
179. Figura virilis stans, dextra palmam oblongam, sinistra pugionem tenens a latere C. P. M. Incisa lapidi prasmos smaragdi dicto. A.	12
	197 ^(sic)
180. Figura stans nuda genii instar aut Bacchi, dextra hastam, puram, sinistra vas quodpiam a patera diversum, pro pedibus animal fortasse panthera, quod si esset, pro Baccho certè esset habenda. Circa illam litterae ⁷⁾ vel KGLO. Incisa Iaspidi viridi. A.	6
181. Figura stans pallio vestita volumen manu tenens. Expressa vitro quod Granatum lapidem optimè effingit. M.	5
182. Figura nuda stans rejecto in humeros vestitu calamum inflans. Incisa sardae. A.	4
183. Figura currentis ritu, palmam humero impositam deferens. Incisa achati nigricanti. A.	4
184. Figura sagulo induta lituum manu tenens pro pedibus clypeus. Incisa onychi. A.	20
185. Figura stans caput rescissum capillis dextra tenens, sinistra gladium. Incisum Heliotropio seu jaspidi rubeis maculis consperso. A.	3
186. Iuvenis alatis humeris phrygio pileo tectus, inferiore corporis parte tectus, caetera nudus, scopulis insidens hamo volucrum ceu piscem capiens. Ex adverso stat remus inversus scopulis infixus. Supra visuntur litterae KAMI. Incisa haec sunt sardae. M.	20
187. (*Figura juvenilis stans, dextra urceum tenens, sinistra, supra caput elata, qua videtur racemum uvae tenere. Infra inscriptio ΔΙΟΚΛΕ... ⁷⁾ pars lapidis fracta. Incisa amethysto Saphirum imitante. A.)	(5)

⁷⁾ Wyraz przekreślony, trudny do odczytania.

(b NB) —)

188. Miles capite galeato caetera nudus dextera gladium tenet, sinistra videtur tangere clypeum juxta positum, ipse in dextrum genu procumbens. Juxta duo spicula. Othryadem refert gemma de Argivis partam victoriam clypeo inscribentem. Incisa haec figura sardae. M. 15

189. Phryx caput phrygio pileo indutus sedens, dextra aediculam quatuor columnarum sustinet, sinistra mento applicata, pone clava humi posita et trophaeum. Incisus sardae. A. 6

190. Figura virilis philosopho meditante similis sedens inter duas foeminas stantes, quarum una a tergo tota vestibis circum voluta, altera ante oculos ramum manibus tenens. Incisa sardae. A. 6

(a—NB).

191. Duo cupidines, quorum unus stans, alter in genu procumbens et virga aliquid humi indicans. Incisi corneolo. A. 12

192. Pastor stans lacerna indutus pedum dextra tenet pro pedibus canis, ante illum caper anterioribus pedibus arbori innixus. Incisus lapidi quem pramon smaragdi vocant. A. 10

193. (*Pastor sedens cui canis adcurrrens adblauditur incisus corneolo. A.) (15)

194. Figura muliebris sedens, dextra larvam tenens, sinistra baculum incurvum fors musa aliqua. Incisa onychi. A. 12

195. Figura nuda sedens dextra crumenam tenens. Incisa onychi. A. 6

196. Figura muliebris stans dextra pateram tenens, sinistra cornucopiae. Incisa onychi. A. 5

197. Apis inter duas spicas. Incisa onychi. A. 6

198. Scrofa incisa achat-onychi. A. 5

199. Equus incisus Achat sardae. M. 15

200. Apis cum luna et arbore incisus onychi. A. 6

201. Pantherae binae excisae lapide qui pramos smaragdi dicitur maculis rubescentibus. M. 6

202. Canis excisus lapide cyaneo efformans sigilli manubrium. Ipsum vero sigillum est caput muliebre incisum heliotropio vulgo diaspro sanguigno, utrumque M. 6

203. Ursus et canis forsitan apologi alicujus effigies. Incisi heliotropio vulgo jaspidi sanguineo. A. 4

204. Equus ex fonte prope arborem scaturiente bibens. In arbore est avicula supra et infra inscriptio ΕΥΥΧΙ. Incisus onychi. A. 8

205. Asinus cui nescio quid monstri thyrsus gerentis insidet. Incisus sardae. A. 4

206. Aper excisus jaspide M. 12

207. Vacca cum vitulo impressa vitro obsidiano fulvi coloris. A. 4

208. Aquila insistens arae. Incisa corneolo. A. 6

209. Aquila leporem discerpens. Incisa corneolo. A. 4

210. Ibis an alia avis rostro quidpiam serpenti simile tenens. Incisa onychi. A. 4

211. (*Cancer cum inscriptione FELIX. CALLISTE. Incisus Sardonychi. A.) (5)

212. Capricornus piscis cauda globum tenens. Infra est inscriptio ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΥ. Incisus corneolo. A. 4

213. (*Serpens radiatus in se contortus cum inscriptione ΥΜΗΚΙΒ ex altera parte character superstitionem rudolens. Incisa haec lapidi pramos smaragdi dicto. A.) (6)

214. Annulus parvae molis non digito inserendus, sed amuleti instar e collo quondam gestatus, totus ex una sarda confectus, et polypi, nisi fallor, effigiem incisam habens. A.

215. (*Serpens cristatus dimidia sui parte in se convolutus cum nota superstitiosa ex altera parte. Incisus lapidi pramos smaragdi dicto. A.) (6)

216. Pastor sub arbore stans poenulatus, custodiensque vaccam et vitulum, incisus corneolo. A. 8

217. (*Dimidiata figura monstri capite avis reliqua militari veste indutus desinens in monstrum dextra tenet nescio quid fors flagrum, sinistra clypeum in aversa lapidis parte ΙΑΩ. Incisa haec corneolo. A.) (4)

218. Pastor bovem et vaccam custodiens, adest etiam vitulus. Omnia incisa corneolo. A. 8

219. (*Aliud monstrum capite avis, vestitu militis, desinens in angues, dextra flagrum tenens, sinistra clypeum supra inscriptio ΑΔΩΝΝ. Item ΑΒΡΑΞΑC et ΙΑΩ. Retro ΙΑΩ. Incisa haec heliotropio. A.) (4)

220. Chimaera ex capite equi cum collo, vultu senis, cauda pedibusque et propè caudam capite arietis coalescens, adpositus est caduceus et binae spicae. Incisa jaspidi rubro. A. 5

221. (*Lapis quem e superstitionum numero puto, in eo caput cornibus instructum insectum aliquod et vas inversum. Incisa haec jaspidi rubro. A.) (4)

222. Chimaera ex senis et foeminae vultibus coalescens communi utrique galea. Incisa onychi. A. 4

223. (*Chimaera ex capite humano, equi et arietis composita pone vas ansatum et Delphinus incisa Heliotropio. A.) (6)

224. Chimaera Socratis vultum ab una parte, ab altera et infra foeminarum effingens, supra elephantis caput proboscide palmam tenentis et dentibus instructi. Incisa jaspidi rubro. A. 4

225. (*Duo capita virile et muliebre secum occipitibus conjuncta. Incisa amethisto. A.) (6)

226. Chimaera hinc caput Socratis inde Xantippes aut alius foeminae vultum praeferens. Incisa lapidi qui Smaragdi pramos dicitur. A. 3

227. Chimaera ex apri et duorum fuscis coloris. M. 2

228. Tres trium aetatum viri ex una, totidemque foeminae ex altera parte vultus. Achate nigro excisi. M. 24

229. Quatuordecim vultus humani uno lapide corneolo excisi. Opus plus difficultatis quam elegantiae habens. M. 4

230. Larva vetus insculpta onychi et annulo aureo operis vetustissimi inserta. 6

231. Larva muliebris comica. Incisa carchedonio. M. 4

⁸⁾ Διοκλ(ους). Diocles, gliptyk starożytny. (Nagler: Künstler-Lexicon).

232. Larva lingua exserta collum ambit fascia candida. Excisa jaspide bicolore. M. 12
233. Larva comica virilis barbata satyri. Exculpta achate calcedonico. M. 8
234. Figura bigis decurrens dextra habenas tenens, sinistra flagrum. Insculpta achati variegato. A. 8
235. Venatio in circo Caracallae seu Antonini. Incisa corneolo. A. 30
236. Equus stans e regione modii spicis referti. Incisus lapidi qui prasmos smaragdi dicitur. A. 4
237. Triremis cui signa cohortium insistent. Incisa jaspidi ignem passo. A. 6
238. Trophaeum ad cuius pedes sedet figura muliebris manibus a tergo religatis Psyches alis instructa. Incisum Chrystallo. A. 8
239. Annulus integer uno lapide corneolo efformatus, in cuius superiore parte cernitur effigies muliebris cirrhis dependentibus ornata vitta seu diadema, inter Ptolemaeos⁹⁾ est supra figura non adeo huic dissimilis. A. 15
240. Figura muliebris solo capite constans incisa achati, insertaque annulo aureo operis antiquissimi. A. 10
241. Annulus aureus vetustissimi operis cum fascino ex eodem metallo. M. 2
242. Bacchi sectator magna urna fundens liquorem in vas peramplum ex quo alia adstans figura eundem patera haurire videtur. Omnia haec excisa achate. M. 4
243. Caput quodpiam barbatum incisum corneolo, diadema revinctum et aliud juvenile incisum sardae utrumque eodem annulo contentum. Caput barbatum M. Imberbe A. 5
244. Manus auriculam vellens cum inscriptione MNHMONY€ seu memento. Excisa jaspide M. 3
245. Limax cochlea egrediens infra luna et stella, supra inscriptio POΘ¹⁰⁾. Incisa haec heliotropio seu jaspidi sanguineis gutti resperso, et inserta veteri annulo aereo. A. 2
246. Pes animalis ungula vifida, sub quo; C. AT. P. Incisa haec Amethysto insertaque veteri annulo aereo. A. 3
247. Caput Apollinis radiatum circa quod praenomine labe quadam lapidis oblitterato AVCVPI R. Incisa haec jaspidi rubro, et inserta annulo aereo sequioris aevi.
248. Annulus ferreus olim lamina auri obductus, cuius magna extant vestigia, in ejus summa parte insculptae sunt literae ATIV.
249. Figura muliebris stans infantem tenens, retro illam Mercurius poenula indutus, ante illas figura alia flexis genibus facem praeferens, alia figura humi sedens supplicantis ritu prope quam flamma erumpens. Fors Bacchi ortus ex Semele. Excisa haec achate jaspide M. 25
250. Caput Cybeles corona turrita veloque ornatum incisum ingenti amethysto, et sigillo insertum cuius manubrium est statua seu protome foeminae aethiopis excisa Achate auro atque adamantibus multum ornato. M. dempto ornato 30
251. Mercurius stans caduceum dextra tenens excisus cochlea a *Regulski*. M.
252. Caput Liberae pampinis ornatum excisum cochlea a *Regulski*. M.
253. Tres gratiae stantes expressae testa Anglica a *Wedwood*. M. 3
254. Cleopatrae aspidem manu tenentis protome. Expressa testa Anglica. M. 1
255. Foemina sedens puellum complexa et lactans, ad pedes duo ludentes pueri ex una parte, ex altera puer cum cane ludens. Excisae figurae anaglypho opere in achate albo et rubente. M. 15
256. Gallus gallinam foecundans. Incisi crystallo et sigillo inserti M. 6
257. Inscriptio Arabica incisa lapidi Marcassitae. 3
258. Episcopi Cophti nomen incisum lapidi corneolum imitanti.
259. Episcopi Cophti nomen incisum lapidi cyaneum effingenti.
260. Oculus Beli, seu Paederos Plinii opali species insertus annulo 8
261. Lapis corneolus maculis vultum hominis effingens, versatilis in utramque partem annulo insertus. 3
262. Achates cinereus albicantibus maculis senis vultum effingens 3
263. Vitri gemma venis flavis illam quam Galli aventurinam vocant effingens.
264. Lapis Cobra dictus quem e serpente gigni ferunt annulo argenteo insertus.
265. Cristallus Polonica adamantem effingens et adamantis in morem politus.
- (Nizej olówkiem: I Georges III Melanchton).
- (Po znaczniejszym odstępce):
266. Sigismundi Augusti protome excisa Achate adamantibus ornata 8
267. Henrici IV. Galliarum regis protome incisa Achate adamantibus ornata 10
268. Gustavi Adolphi Regis Sueciae protome excisa unionum cochlea cum inscriptione GVSTAVVS. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. W. R. Ex altera parte insignia regni armorum congeria ornata cum inscriptione. TRAVW. GOTT. THVE RECHT. SCHEV NIEMAND. 1632.
269. Cromvelli protome cum astro quem cometen dicunt. Incisa corneolo Sard. et sigilli in morem efformata. 35
270. Turenii celeberrimi in Gallia bellatoris caput lauro redimitum, excisum Achate onyche. 15
271. Newtonis caput incisum Sarda, sub eo literae E. B. F. artificis nomen indicantes 20
272. Michaelis Ducis Czartoryski supremi MDL Cancellarii effigies ebore excisa.
273. Imperatricis Russiarum Catherinae II effigies incisa corneolo 8
274. Ejusdem protome galeato capite excisa achate usto imposito heliotropio opus *Regulski*.

⁹⁾ Por. Nr 127—130.

¹⁰⁾ Może: *Roth*, nazwisko artysty?

275. Ejusdem caput galeatum excisum conchilio impositumque corneolo opus *Regulscii*.

276. Ejusdem caput galeatum excisum sardoniche. Opus *Regulscii*.

277. Stanisłai Augusti Regis Poloniae caput expressum vitro granatum imitante et sigillo insertum.

278. Ejusdem caput incisum Sardae per *Regulski*.

279. Pii VI Maximi Pontificis protome expressa vitro coeruleo ex lapide quem *Marchant* fecit. . . . 4

280. Mariae Antoniae Reginae Galliarum caput gypso efformatum et theca annulari, crystallo tecta clausum.

281. Caput ignotum corneolo incisum addito artificis nomine *Bernare*. 15

282. Caput Ill. Grabowska ahati insculptum opus *Regulscii*. 62

283. Wilhelmi de Plettenberg Ensiferorum in Livonia magistri annulus cum insignibus gentilitiis aureus.

284. Annulus aureus cui smaragdus insertus est, olim Sigismundi Augusti Regis Poloniae¹¹⁾.

285. Annulus argenteus cum inserto Saphiro quem Collegio Calissiensi S. I. Stanislaus Karnkovijs Primas donavit.

¹¹⁾ Na ten pierścień powoływa się Albertrandy w opisie postaci Zygmunta Augusta (zob. «Wyjatek z życia Zygmunta Augusta.. wypis z rękopisu Albertrandego» w Dzienniku Wileńskim 1818. T. I. str. 553). Zarazem wspomina o drugim portrecie tegoż króla «wypukłą rzeźbą wyrażonym na dwócalowym chalcedonie, od Saturgusa do zbioru (kr Stanisława Augusta) ofiarowanym». Kamei tej w Katalogu niema.

286. Annulus argenteus cum ingenti vitreo anaglypho coloris coerulei, serpentis in deserto erecti effigiem referente, quem Vladislaus IV. Rex Poloniae Sarbievio Doctoris honorem adipiscenti donaverat¹²⁾.

287. Annulus cum inserto corneolo cui arma gentilitia Ciolek dicta incisa sunt.

288. Opus ex ebore subtili admodum opera confectum per *Perregaux* Lausariensem artificem, quo arcus quidam et vasti campi, pastoresque, et greges effinguntur, omnia haec aureae thecae sunt inclusa crystalloque oculis pervia reddita.

289. Victoria stans, dextro pede globum calcans dextra manu inscribens clypeo palmae appenso has voces OB. MAXIMA. sinistra eadem victoria palmam tenet. Ex vitro corneolum imitante.

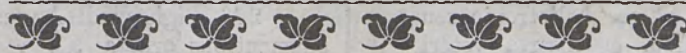
290. Effigies Sigismundi Augusti Regis Poloniae ex pumice efformata et thecae ex electro factae inclusa.

291. Annulus totus ex Heliotropio seu jaspide sanguineis maculis resperso confectus. Insculpta sunt ei arma Leliva, Monogramma *P. A. Q.* Videtur fuisse alicujus episcopi e Domo Tyszkiewicziana Vlnensis vel Samogitiae.

292. Arma Ciolek crystallo insculpta ex altera parte monogramma ex litteris S. P. confectum. Ex alia rursus parte effigies philosophi.

(Koniec — dalsza część strony niezapisana).

¹²⁾ Pierścień ten był do czasów założenia daktylioteki króla Stanisława Augusta własnością Akademii wileńskiej (zob. Sprawozdanie z 7. posiedzenia lwowskiej Komisji historii szt. z dnia 24. lipca 1901.

13017
V
P